

bedre Stemning, end der er blandt de større Landejendomsbesiddere. Det er imidlertid ikke alene ad denne Vej, at der er gjort noget for Husmandsklassen; ogsaa paa Finanslovene er der gjort adskilligt for at fremme disse Folks Aar, eller rettere sagt, for at dygtiggøre dem ved at give dem Kapital til bedre Dyrkning af den Jord, de ere i Besiddelse af. Jeg henviser til, at dersom det Forslag til Finanslov, som vi i disse Dage have behandlet, bliver til Lov, vil der blive givet omtrent 100,000 Kr. til disse Smaataarsfolk til paa forskellig Maade at hjælpe dem til en forbedret Virksomhed. Jeg mener ingenlunde, at det er for meget, tværtimod, naar det er et saa stort Tal — med et forholdsvis saa stort Hartkorn — er det forholdsvis lidt i Sammenligning med, at der af Staten udgives henved $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr., som væsentlig komme det mellemstore og store Landbrug til Gode.

Spørgsmaalet turde jo imidlertid være det, om der nu ogsaa er Trang til at faa flere Husmandslodder, og det er jo det, Forslaget tilstjeter at faa. Ja, efter de Rendsgerninger, jeg allerede har nævnt angaaende Bevægelserne og Køret til Fordel for Husmændene og de fremsatte Forslag, tyder det jo unægtelig i den Retning. Naar man imidlertid ser vore Husmandslodders Tal stige, maa man ikke lade ude af Betragtning, at det jo gaar ganske naturlig af sig selv. Jeg skal ikke her komme ind paa mange Tal, jeg skal blot nævne et Par og forstaae Dem for alle Mellemtal. I 1835 var der af Husmandslodder med Jord 61,913, og af Husmandslodder uden Jord 25,954. I alt var der saaledes for omtrent et halvt Hundrede Aar siden 86,867 Husmandslodder. Efter den sidste Beretning, vi have om Husmandsloddernes Antal fra det statistiske Bureau, fra 1885 — det er nemlig det sidste Aar, hvorfra der er en Beretning i saa Henseende — er der af Husmandslodder med Jord 150,260, og af Huse uden Jord var der 35,329. Det giver et samlet Antal 185,589 Husmandslodder. Stigningen har været ganske langsom og ogsaa naturlig, maaste med lidt stærkere Tendens til hurtig Stigning i de senere Aar end tidligere. Nu maa vi imidlertid ikke lade ude af Betragtning, at Befolkningen ogsaa er stegen meget betydeligt i det samme Tidsrum, men langt fra i samme Grad. I 1840 var Folketallet 1,300,000, og vi vide, at det nu er henved 2,200,000, og medens Husmændenes Antal altsaa er steget med 200 pCt., er Folketallet kun steget med 50 pCt. eller noget mere. Man kunde altsaa sige: Det gaar jo natur-

ligt frem, naar det gaar af sig selv, hvorfor saa røre ved dette Forhold? Men her maa jeg oplyse, at det dog vistnok, naar alt kommer til alt, er de smaa Lodders Tal, der er steget saa stærkt, de, der staa betegnede som havende et Hjerdingaar Hartkorn, og altsaa praktisk talt maa regnes til de jordløse Huse, om end de i teknisk Henseende henføres til Huse med Jord. Se vi saaledes paa Sagen, bliver der af jordløse Huse mellem 70 og 80,000, og det turde dog vistnok være for mange. For en Mængde af disse Bedkommende er der sikkert nok Trang til mere Jord. Det samlede Hartkorn for disse Ejendommers Bedkommende er 41,369 Tdr., altsaa næsten lige saa meget som det egentlig store Hartkorn paa over 12 Tdr. Det vil derfor ogsaa have stor nationaløkonomisk Betydning, at det Areal, som dette Hartkorn repræsenterer, kan blive saa vel dyrket som muligt, saa at det kan faa Karakteren af at være under havemæssig Dyrkning. Nu hører jeg vel, at der bliver sagt: Ja, men naar Kreditforeningerne sætte Huse til Auktion — og det sker jo —, saa kan man ikke blive af med dem; det tyder ikke paa, at der er Mangel paa Husmandslodder. Dertil vil jeg bemærke, at det meget ofte er Tilfældet, at Auktionerne finde Sted i de mest døde Egne, hvor selv store Ejendomme, ja endog mellemstore Ejendomme, naar de komme under Auktionshammeren, vanskelig kunne finde Købere. Tidligere har det jo ogsaa været saaledes, at der altid med disse Auktioner var forbrundet store Omkostninger, og at Forholdene vare saaledes, at man ikke en Gang vidste, hvor store Udgifterne kunde blive. Om der end er indtraadt en Forbedring heri ved den ny Auktionslov, vil det dog være længe, inden Salgene ville gaa lettere for sig, og jeg tror derfor, at baade Beliggenheden og de store Omkostninger ved Auktionerne gør det vanskeligt at faa Huse solgte. Jeg tror altsaa ingenlunde, at man i den Omstændighed, at det er vanskeligt at faa Huse solgte, skal se et Tegn paa, at der ikke er Trang dertil. Jeg vil for Jyllands Bedkommende sige, at et Vidnesbyrd om, at Tilstanden i Husmandskreditforeningen er forholdsvis god, er dette, at uagtet Kreditforeningen har 20,000 Banter, foregaar der forholdsvis meget saa Tvangsauktioner. Hvad skulde nu være Grunden til, at man ønsker at faa disse Huslodders Antal forøget? Det er jo klaget saa meget over Løsheden i Ejdendommen; der er klaget over Indvandringen til Byerne og Udvandringen til Amerika, og over at Ejendommen i det hele taget nu bliver meget kortere Tid i